

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonaë, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

§. 2. Prima ratio institutionis Horarum ex D. Cypriano. Secunda ex
Amalario Fortunato, & Honorio Augustodunensi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

scribens. Qui in primordiis Ecclesiae certos ritus praescripserunt Apostoli, & Patres, in occulto, silentioque suam mysteriis servaverunt dignitatem. Sanctus quoque Joannes Abbas Raythu^c docet, Climacum^d obscure narraffe contemplationem, quia noluit omnibus mysteria revelare. Qui vero ab ethnicis admittebantur ad sacra, mystae, ac mystici dicebantur: unde est illud apud Clementem Alexandrinum^e, & Julium Maternum Firmicum^f; Jejunavi, potum confectum bibi, de cista accepi, factus sum mysticus. Nos autem ut mystae evadamus, JESUM prius invocemus, qui est vera lux, quae illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, & sic pergamus ad contuendas pro viribus sacrarum precum intelligentias, pro ut illas à Patribus accepimus; & quas illi nobis vel per signa, vel per intelligentiae sacratio- ris arcana tradiderunt, in quantum possumus, speculemur. Levemus velum, faciem Moysi revelemus, & ingressi sanctuarium videamus spiritum vitae, qui est in rotis. Veniant qui altiori mysteriorum commercio digni sunt, & solutis terrenorum affectuum calcamentis accedant ad videndum, & audiendum Deum: meminerintque scriptum^g, Secretum meum mihi: & *h*, In corde meo abscondi eloquia tua: itemque *i*, Sapientiam loquimur inter perfectos. Sed quo ausu occulta revelare potero ingenio pauper, affectu iners; nisi tu, JESU bone, qui potes omnia, emittas manum tuam de excelsu habitaculo tuo, & introducas me in domum tuam, in locam tabernaculi admirabilis? De- decet enim, ut Arnoldus Abbas^k scribit, corruptum in corrupta contrectare, & purificato- riis muneribus manum apponere impuram. Tu ergo, qui potes facere mundum de immundo conceptum semine, purifica me potenti illapsu gratiae tuae, & clarifica me claritate interni lu- minis, ut supernae tuae lucis splendore perfusus incerta, & occulta sapientiae tuae percipere va- leam, sacrarumque preceationum mysteria ex- plicare. Graecorum quidem scriptores, ait Epiphanius^l, ubi fabulosum aliquod scri- ptum aggrediuntur, Musam aliquam invocant, non Deum. Nos autem invocamus sanctum uni- versorum Dominum, ut adjuvet paupertatem

^c Jo. Rayt. ad. gr. 27. ^d Climaci. ^e Cl. Alex. in Protrepico. ^f Jul. Mat. de errorib. profan. re- ligionum. ^g Isaiæ 24: 16. ^h Psal. 118. ⁱ 1 ad Cor. 2: 6. ^k Arnold. de 7. verbis cap. 3. ^l Epi- phanius initio Panaris.

nostram, & inspiret Spiritum sanctum suum; ut nihil adscititium in promissum scriptum com- portemus; atque hoc ipsum petentes nostrae insufficientiae nobis concilii, juxta fidei mensu- ram, ac proportionem ipsum nobis largiti ob- secramus.

METRUM III.

Mystica sacrarum penetrabilia pandere verum,
Atque adytum referare poli, per jussa superno
Lumine mens gestit. Procul hinc gens vana recedat.
Quae residem, tetraque animum caligine mersum
Tollere nescit humo, scelorum devincta catenis.
Si nihil ad vestros caeli mysteria mores,
Sanctaeque religio, praesaeque, & Numina spectant;
Parcite pollutis haec scripta evolvere dextris,
Parcite vulgus iners, dira plebi conscia culpa,
Cui fixum stas corde nefas, quam vulnere fædo
In Bacchi, Venerisque luem malus impulit error.
Non hic obscuris rerum primordia pando
Naturae claustris: non hic digesta per annum
Tempora, non Thebas, non altis sidera colis
Concino diversos hominum variantia casus;
Non sreta fatidica primum sulcata carina,
Non stygii raptoris equos, non pocula Circes,
Non clarum Aecidem, formidatunque noverca
Amphitryanidem, miseraeque incendia Troia.
Non rejero hic varias subeunria corpora formas,
Non sylvas, viridesque plagas, Veneresque, jocosque.
Hæc, pereant, quicunque colunt. Mihi splendida ab alta
Lux aitet, & divo jam cor perfunditur astu.
Ecce Deus, Deus ecce venit, procul este profani:
Este procul, nocuos procul hinc averte vultus.
At vos sancta anima, solida pietatis alumna,
Quas amor, & summi perfringit Numinis horror,
Vos precor hic paucas perituræ temporis horas
Conterere, & mecum veterem vestigia Patrum
Certa sequi. Dignas, Deus est, cui pangere laudes
Legibus hic doceo sacris, quem jussa per orbem
Terra colit celebratque polus, manesque tremiscunt.

S. II.

Prima ratio institutionis horarum ex Divo Cypriano. Secunda ex Amalario Fortunato, & Honorio Augustodunensi.

Primam rationem mysticam, ob quam horariae preces sunt institutae, eloquentis- simus Cyprianus^m assignat his verbis: In oratione Cyprianus lib. sive serm. de orat. Dominica propè finem.

orationibus celebrandis invenimus observasse cum Daniele tres pueros in fide fortes, & in captivitate victores horam tertiam, sextam & nonam sacramento scilicet Trinitatis, quæ in novissimis temporibus manifestari habebat. Nam & prima hora in tertiam veniens consummatum numerum Trinitatis ostendit. Itemque ad sextam quarta procedens declarat alteram Trinitatem. Et quando à septima nona completur, per ternas horas Trinitas perfecta numeratur. Quæ horarum spatia jam pridem spiritualiter determinantes adoratores Dei statuerunt, & legitimis ad precem temporibus serviebant: & manifesta postmodum res est, sacramentum olim fuisse, quod ante sic justi precabantur. Nam super discipulos horam tertiam descendit Spiritus sanctus, qui gratiam Dominicæ promissionis implevit. Item Petrus horam sextam in tectum superius ascendens signo pariter, & voce Dei monentis instructus est, ut omnes ad gratiam salutis admitteret, cum de emundandis Gentilibus ante dubitaret. Et Dominus horam sextam crucifixus ad nonam peccata nostra sanguine suo abluit, & ut redimere, & vivificare nos, posset, tunc victoriam suam Passione perfecit. Sed nobis, præter horas antiquitus observatas, orandi nunc & spatia, & sacramenta creverunt. Nam & mane orandum est, ut resurrectione Domini matutinam oratione celebretur, quod olim Spiritus sanctus designabat in psalmis dicens, *Rex meus, & Deus meus, quoniam ad te orabo Domine mane, & exaudies vocem meam, mane assistam tibi, & contemplanabor te.* Recedente item sole, ac die cessante necessario rursùm orandum est. Nam quia Christus sol verus, & dies verus est, sole, ac die sæculi recedente, quando oramus, & petimus, ut super nos lux denuò veniat Christi, precamur adventum lucis æternæ gratiam præbiturum. Et post pauca de nocturnis precibus. Quando mundi lege decurrens vicibus alternis nox resoluta succedit, nullum de nocturnis tenebris esse orantibus damnum potest, quia filiis lucis & nocte dies est. Quando enim sine lumine est, cui lumen in corde est? Aut quomodo soli ei, & dies non est, cui sol, & dies Christus est? Qui autem in Christo, hoc est in lumine, semper sumus, nec noctibus ab oratione cessamus. Hæc Cyprianus Christianæ eloquentiæ Princeps.

2. Secunda ratio Amalarium Fortunatum o ha-

Psalm. 5. O Amalar. lib. 3. de Eccles. officiis cap. 1.

bet auctorem. Christi enim sanguine, magni & inestimabili pretio, à diabólica servitute redempti jam nostri non sumus, sed Redemptoris nostri, quotquot Christiano nomine confitemur, quem debitis gratiarum actionibus prosequi, ac jugiter glorificare debemus, ut quoniam singulis horis, ac momentis ejus beneficio vivimus, & sumus; ita etiam, quantum præsentis vitæ necessitas permiserit, ab illius nunquam laude cessemus. Hoc pro modulo nostro præstamus, dum in nocturna synaxi duodecim psalmos cantantes, diurno etiam tempore quolibet horarum ternario tres psalmos modulantes singulis horis per hujusmodi psalmodiarum repetitionem Deo præsentibus viginti quatuor diebus horas divino famulatu consecramus. Sic eniam fit, quod in re simili Sanctus Leo Magnus observat, ut anima, quæ terrenis adhuc desideriis implicatur, & curis sæcularibus impeditur, ex intervallo saltem ad divina respicit. Consonat huic doctrinæ Honorius Augustinus dicens in Gemma animæ 2. Sol totum mundum viginti quatuor horis perlustrat, & stellas quidem sibi in die præsentibus lumine suo obsecurat, absentes verò in nocte illuminat. Sol autem Christum justitiæ solem præfiguratur, qui hunc superiorem mundum quasi in die illustrabat, dum illum præsentibus doctrinis, & miraculis illuminabat. Inferiorem verò quasi in nocte irradiavit, dum morte sua sedentes in tenebris, & umbra mortis visitavit. Stellas verò præsentibus velat in die, dum sanctos in gloria suæ præsentibus à mundi tenebris cœlat. Stellas in nocte absens illuminat, quia justos in nocte hujus vitæ illustrat. In nocte ergo duodecim psalmos, & in die totidem psallimus, quot horis stellas à sole undique versum illuminari diximus, quatenus nos Christiani in baptismate stellæ facti ab æterno sole in omni hora illuminemur, si Dominum in omni tempore benedicentes veneremur. Optimè S. Eligius: Cui dicendum est, oportet semper orare, & non deficere, nisi ei, qui canonicis horis quotidie, juxta ritum Ecclesiasticæ traditionis, psalmodiis precibusque consuetis Dominum laudare, & rogare non desistit? & hoc est quod Psalmista dicebat, *Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus ejus in ore meo.* Septenario enim numero, inquit

Prima-

p. Leo serm. 4. de jejun. septimi mensis. q. Gemma anima lib. 2. cap. 49. & 50. Elig. hom. 11. f. Psalm. 33.

Primus 7, universitas figuratur, propterea canitur; Septies in die laudem dixi tibi: quod a libi dicit, *Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus ejus in ore meo.*

§. III.

Tertia ratio ex Hugone Victorino. Quarta ex communi Scriptorum sententia ob Dominice Passionis memoriam.

1. **T**ertiam rationem tractat Hugo de S. Viatore u. Octo horas sancti Patres præ cæteris ad laudandum Deum elegerunt, mediam scilicet noctem, diluculum, Primam, Tertiam, Sextam, Nonam, Vesperas, & Completorium. Quia dignum est, ut homo, qui corpus gerit ex quatuor elementis, quater respectu noctis, & quater respectu diei per diem naturalem Deum sibi placere fatagat. Et cum omni tempore laudandus sit Deus, potissimum in prædictis horis laudatur ab Ecclesia, in quibus opera præ cæteris insignia dignatus est facere. Nocte enim mediâ natus est de Virgine, diluculo surrexit, horâ primâ mulieribus ab Angelis nunciata est Resurrectio, horâ terciâ Spiritus sanctus inflammavit Apostolos, horâ sextâ crucifixus est Dominus, horâ nonâ emisit spiritum pro salute mundi. In Vesperis commemoramus adventum Domini mundi de Vespere. In Completorio completum erit gaudium Sanctorum in die generalis retributionis. Hæc Hugonis sententia cuiuslibet subobscura videbitur, dum orationem à nobis fieri commemorat quater in die, & quater in nocte. Sciendum proinde est, ex his, quæ infra dicentur, Primam dumtaxat, Tertiam, Sextam, & Nonam horis diurnis: laudes verò, Vesperas, & Completorium cum Nocturnis nocturno tempore ab illo assignari. Nam & laudes ante solis ortum, Vesperæ autem & Completorium, vel post vel circa ejusdem occubitum olim celebrabantur, ut suis locis ostendemus.

2. Quarta ratio omnium Scriptorum calculo approbatur, quam eleganter explicant Rupertus Abbas, & Gemma animæ x. Ad conservandam enim copiose Redemptionis memoriam septies in die laudem dicimus Domino, juxta vulgatilimos glossæ versiculos y.

t *Primus lib. 1. in Apocal. c. 1.* u *Hugo c. 3. Speculi de Ecclesia mysteriis.* x *Rup. l. de div. officiis. Gen. l. 2. c. 55.* y *Glos. inc. 1. de celebr. Missar.*

Hæc sunt septies propter quæ psallimus horis. Matutina ligat Christum, qui crimina purgat. Prima replet spiritus. Causam dat Tertia mortis. Sexta cruci necit. Latus ejus Nona bipertit. Vespera deponit. Tumulo completa reponit.

Plurimi Auctores è Canonistarum populo alios recitant versus, sed historicæ veritati non omnino conformes: nam Resurrectio ante primam horam facta est, & quod de hora duodecima dicunt, in Evangelio non legitur.

In matutino damnatur tempore Christus.

Quando resurrexit Primam canit ordo fidelis.

Tertia cum canitur tunc est cruciamina passus.

Sexta sunt tenebræ per mundi climata factæ.

Emissus Nonâ est divinus Spiritus horâ.

Vespere clauduntur Christi sacra mæbra sepulchro.

Christo bisseña custodia ponitur hora.

Hæc potissima ratio est, ob quam his horis divina celebrantur officia: hæc præcipua mysteria sunt, quibus, dum psallimus, insistere debemus: Nihil enim juxta Magni Leonis x. sententiam, inter omnia opera Dei, in quibus humana admirationis fatigatur intentio, ita contemplationem mentis nostræ & oblectat, & superat, sicut Passio Salvatoris. Atque utinam possem omnibus horis, ac momentis vitæ meæ tam beatæ Passionis, tam vivificæ mortis recordari, à qua vita, & resurrectio mea, & omne bonum meum procedit. Plus enim mihi contulit Dominus redimendo, quam creando; creando quippe me mihi dedit, redimendo verò & seipsum dedit, & me reddidit mihi. De nihilo creatus sum, sed non de nihilo redemptus. Flagella, spinas, clavos, & crucem sustinuit amarissimam, totumque sanguinem effudit, ut me vitæ sempiternæ participem efficeret. Vade igitur anima mea ad montem myrrhæ, collige tibi fasciculum ex omnibus amaritudinibus Domini tui, & dic cum anima dilecta, *Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi, inter ubera mea commemorabitur a.* Hunc fasciculum, si semel collegero, nemo tollet à me, inter ubera mea commemorabitur. In hoc Justitiæ consummatio, in hoc scientiæ plenitudo, in hoc divitiæ salutis, & copia meritum. Hæc mea sublimior Philosophia scire JESUM & hunc crucifixum. Nullibi melius discitur quid sit sanctitas, quid sit perfectio, quam in vulneribus Salvatoris. Nulla efficacior medicina ad purgandas animæ sordes; ad curanda conscientie vulnera, quam Christi vulnerum meditatio. Horum non

z *Leo Serm. 11. de Pass. Domini.* a *Cant. 1: 12.*